

עפ"ת 56957/03/15 - מדינת ישראל נגד אברהמים מנדיה

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

27 דצמבר 2015

עפ"ת 56957-03-15 מדינת ישראל נ' מנדיה

לפני כבוד השופטת רונית בש

מדינת ישראל

המערער

נגד

אברהמים מנדיה

המשיב

נוכחים:

ב"כ המערער עו"ד סלאמה

ב"כ המשיב עו"ד עזאם נואף ועו"ד עומר יאסין

המשיב בעצמו

פסק דין

1. לפני ערעור המדינה על גזר הדין מיום 15.2.15 (להלן: "גזר הדין"), אשר ניתן בתיק בפ"ל 1343-03-12 בבית משפט השלום לתעבורה בעכו ע"י כב' השופט יעקב בכר (להלן: "בית משפט קמא").

המשיב הורשע בפני בית משפט קמא, על פי הודאתו, בביצוע עבירה של נהיגה בזמן פסילה, עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] תשכ"א- 1961 ובעבירה של נהיגה ללא תעודת ביטוח בת תוקף, עבירה לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970. בעובדות כתב האישום בפני בית משפט קמא בהן הודה המשיב נטען, כדלקמן: ביום 17.2.12, בשעה 19:40, לערך, נהג המשיב ברכב לאחר שהודע לו בפניו, כי הוא פסול מנהיגה מיום 15.1.12 למשך 5 חודשים, בניכוי חודשיים פסילה מינהלית, זאת בתיק מס' 381-01-11 בבית משפט לתעבורה בעכו. המשיב הפקיד את רישיון הנהיגה במזכירות בית המשפט ביום 15.1.12. המשיב נהג ברכבו במועד הנ"ל ללא תעודת ביטוח בת תוקף.

2. בית משפט קמא אימץ את המלצות שירות המבחן בעניינו של המשיב והשית עליו בגזר הדין את העונשים הבאים: צו מבחן לתקופה של שנה וחצי, פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 7 חודשים וזאת במצטבר להפעלת הפסילה על תנאי שהוטלה על המשיב בתיק 381-01-11 ביום 15.1.12, למשך 5 חודשים, כך שסה"כ הוטלו על המשיב 12 חודשי פסילה בפועל; חתימה על התחייבות כספית על סך 5,000 ₪ להימנע מביצוע עבירות בהן הורשע; פסילה

מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה, לתקופה של 5 חודשים, וזאת על תנאי למשך שנתיים, והתנאי הוא כי המשיב לא יעבור עבירה בה הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספות הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה; קנס על סך 1000 ₪ או 10 ימי מאסר. כמו כן הורה בית משפט קמא על הארכת המאסר על תנאי לתקופה של חודשיים התלוי ועומד נגד המשיב, אשר הושת בגזר דין, שניתן בבית המשפט לתעבורה בעכו ביום 15/1/12 בתיק 381-01-11, זאת בשנתיים נוספות.

נימוקי גזר הדין

3. במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם בהתאם לתיקון 113, התחשב בית משפט קמא בערך החברתי שנפגע ובמידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בית משפט קמא הטעים, כי עבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה שנפסל בהוראת בית המשפט וללא ביטוח רכב, היא בגדר "פצצה מתקתקת" על הכביש והדגיש, כי אינטרס הציבור בכלל וציבור הנהגים בפרט הינו שנהגים, שנפסל רישיונם, לא יעלו על הכביש ולא יסכנו נהגים אחרים, קל וחומר, כאשר מאסר על תנאי תלוי ועומד נגד הנהג, ולא היה בכך כדי להרתיעו.

4. בית משפט קמא ציין את מדיניות הענישה כפי שמשתקפת בפסיקה המצביעה על מגמת ההחמרה עם נהגים בלתי מורשים, כפי שעולה מהדברים הבאים בעפ"ת 42946-08-11 **מסארוה נ' מדינת ישראל** (23.10.11):

"על בתי המשפט להילחם מלחמת חורמה בנהגים בלתי מורשים. נהיגה על ידי בלתי מורשה כמוה כעליה על כלי רצח, נהיגה בו בנתיב נסיעה כמעט כמו שימוש ב"רולטה רוסית" ... נהגים בלתי מורשים חייבים להיות מורחקים מהכביש לתקופה ארוכה".

5. במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, הטעים בית משפט קמא כי המשיב בהתעלמותו מהחלטת בית המשפט לפסול את רישיונו, הקל ראש בגזר הדין שהוטל עליו והפר את האמון שהמערכת נתנה בו, שלא לשוב ולחזור לנהוג ברכב בתקופת הפסילה. בית משפט קמא הוסיף וציין כי, בגזר הדין בו הוטלה על הנאשם הפסילה, הקל בית המשפט עם המשיב באופן חריג, בכך ששקל את נסיבותיו האישיות החריגות והטיל עליו חודשיים מאסר על תנאי.

6. בית משפט קמא ציין, לחומרא, כי המשיב אינו מפנים את חומרת מעשיו ואינו ירא מאימת הדין, וכן כי מקום בו העונש הינו כה מוחשי, על תנאי, היה על המשיב להיזהר זהירות יתרה בטרם שב לנהוג בידעו כי הוא פסול מלנהוג. עוד ציין בית משפט קמא במסגרת הנסיבות לחומרא כי, לחובת המשיב 22 הרשעות קודמות בעבירות תעבורה.

7. לאחר ששקל בית משפט קמא את הערכים החברתיים שנפגעו, מדיניות הענישה וכן נסיבות

ביצוע העבירה, סבר בית משפט קמא כי מתחם העונש הראוי הינו עד שנה מאסר בפועל. עם זאת, ציין בית משפט קמא כי, בית המשפט הכיר בעבר בנסיבות חייו הקשות של המשיב וכאמור בחר להקל עמו.

8. במסגרת הנסיבות לקולא, ציין בית משפט קמא, כי המשיב לקח אחריות על מעשיו, הודה בהזדמנות הראשונה וגילה רצון להשתלב בקבוצה טיפולית בתקווה לשנות את דפוסי התנהגותו.

9. בית משפט קמא התלבט רבות בבואו לגזור את דינו של המשיב, תוך שציין כי, מחד, שירות המבחן סבור כי קיים פוטנציאל שיקומי לאור מציאות חייו המורכבת של המשיב והמוטיבציה לערוך שינוי, אולם, מאידך, מחלת אשתו של המשיב הלוקה בנפשה, אינה יכולה להוות חסינות עבורו בכל מעידה ועליו לקחת אחריות על מעשיו.

10. בית משפט קמא ציין, כי המשיב נמצא בקשר רציף עם הגורמים הטיפוליים וכי יש סיכוי של ממש שישתקם, סיכוי המאפשר לבית המשפט לחרוג ממתחם הענישה לטובת הנאשם. בית משפט קמא הטעים, כי מדובר בנסיבות חריגות וכי אינטרס השיקום של המשיב הינו אף אינטרס החברה בחזרתו למוטב ומניעת עבירות עתידיות מצידו. בד בבד קבע בית משפט קמא כי יש להאריך את המאסר על תנאי וזאת על מנת לא לסכל את התהליך השיקומי בו החל המשיב.

נימוקי הערעור

11. בהודעת הערעור נזכרת פסיקת בית המשפט העליון, במסגרתה הושתה ענישה מחמירה על מי שהורשע בביצוע עבירה של נהיגה בזמן פסילה, ענישה הכוללת בחובה עונשי מאסר בפועל משמעותיים (8 חודשי מאסר ו-12 חודשי מאסר) וכן עונשי פסילה בפועל לתקופות ממושכות (24 חודש ו-3 שנים).

12. לפיכך, עותרת המערערת לקבלת ערעורה, באופן שיוטל על המשיב עונש של מאסר בפועל, תוך הפעלת עונש המאסר על תנאי התלוי ועומד נגד המשיב, ובתוספת רכיב של מאסר על תנאי מרתיע.

טיעוני ב"כ הצדדים בדיון בפני

13. בדיון בפני ביום 21.6.15 טענו ב"כ הצדדים זה בכה וזה בכה ולאחר מכן הוריתי בדבר קבלת חוות דעת הממונה על עבודות שרות בעניינו של המשיב.

14. ב"כ המערערת חזר בדיון על האמור בהודעת הערעור והוסיף וטען, כי מקריאת גזר הדין של

בית משפט קמא קשה להבין מהו מתחם העונש ההולם שקבע בית משפט קמא. בנקודה זו הפנה ב"כ המערער לעמ' 16 שורות 14-15 לגזר הדין של בית משפט קמא והצביע על כך שבית משפט קמא קבע כי מתחם העונש הראוי הוא עד שנת מאסר אחת בפועל, זאת מבלי לציין מה הוא הרף התחתון של מתחם הענישה הנ"ל. ב"כ המערער טען, כי ללא קביעת מתחם הולם תחתון קשה להבין עד כמה סטה בית משפט קמא ממתחם העונש ההולם.

15. ב"כ המערער ציין בדבריו בדיון בפניי, כי חלף פרק זמן קצר ממועד מתן גזר הדין בו הושת עונש הפסילה לבין מועד ביצוע העבירה וכן, כי המשיב יכול היה להימנע מביצוע העבירה ולהזמין מונית או לבקש סיוע של בן משפחה. לטענת ב"כ המערער, על אף שבית משפט קמא היה ער לכך שהמשיב לא הבין את חומרת מעשיו, החליט הוא בסופו של יום לחרוג לקולא בענישה שהושתה על המשיב, זאת משיקולי שיקום. בנקודה זו טוען ב"כ המערער, כי נראה שהעילה של "שיקולי שיקום" מהווה מעין כסות לרצון להקל בעונשו של המשיב ולא מטעמים אמיתיים של שיקום. לטענת ב"כ המערער, שיקול אינו עילת סל המאפשרת חריגה ממתחם העונש ההולם, ללא קשר לסיכויי שיקום אמיתיים.

16. ב"כ המשיב ציין בפתח דבריו בדיון בפניי, כי מבירור שערך עם קצינת המבחן עולה, כי המשיב הגיע לשיחה עמה וכי הוא נמצא ברשימת המתנה לטיפול אותו הוא צפוי להתחיל בחודש ספטמבר השנה.

17. לגופו של עניין, טען ב"כ המשיב, כי בעת גזירת דינו של המשיב, בחן בית משפט קמא את נסיבות ביצוע העבירה וכן את נסיבותיו האישיות של המשיב. ב"כ המשיב הוסיף וטען, מבלי להקל ראש מחומרת העבירה, כי בתיק הקודם נגד המשיב, תיק ת"ד 381-01-11, במסגרתו הורשע המשיב בגין עבירת הפקרה, נקבע, כי הנפגעת נפגעה באורח קל במקום ציבורי וכי, עזיבת המשיב את המקום לא סיכנה את חייה ובריאותה ולא גרמה להחמרה בפגיעה.

18. ב"כ המשיב הוסיף וטען, כי המשיב הינו אדם ללא עבר פלילי, וכן הדגיש ב"כ המשיב את המלצת שירות המבחן לשלב את המשיב במסגרת טיפולית ולהעמידו בצו מבחן למשך שנה וחצי. ב"כ המשיב ביקש להבהיר, כי בית משפט קמא, במסגרת קביעת מתחם העונש ההולם, התכוון לקבוע מתחם הנע בין עונש של מאסר על תנאי לבין עונש של שנת מאסר אחת בפועל. ב"כ המשיב הטעים עוד, כי לאחר שבית משפט קמא בחן את המלצות תסקיר שירות המבחן וכן את מצבו האישי של המשיב, החליט בית המשפט לאמץ את הפן השיקומי בעניינו של המשיב. בנקודה זו ציין ב"כ המשיב, כי אשתו של המשיב לוקה בנפשה וזקוקה לליווי צמוד ואישי וכי רק המשיב יכול לעשות זאת. בנוגע לנסיבות ביצוע העבירה, טען ב"כ המשיב, כי במועד הרלוונטי היה לאשת המשיב התקף במהלך אירוע משפחתי, במהלכו השתוללה, ולפיכך ועל מנת לשמור עליה ועליו, נאלץ המשיב לבצע את העבירה, אף על פי שהוא מודע לכך שלא היה צריך לנהוג. ב"כ המשיב ציין, כי המשיב מצא מעסיק, אשר מוכן להעסיקו ולהתחשב במצבו האישי ולאפשר לו לצאת את מקום העבודה בעת הצורך, לצורך ליווי אשתו לטיפולים. לסיכום, הטעים ב"כ המשיב, כי אינטרס

הציבור יצא נישכר אם המשיב יעבור הליך של שיקום ויעמוד בצו המבחן שהוטל עליו. עוד הבהיר ב"כ המשיב, כי המשיב יודע שאם לא ינצל את ההזדמנות שניתנה לו ע"י בית משפט קמא, עשוי הוא למצוא עצמו מאחורי סורג וברית. באשר לפסיקה אליה הפנתה המערערת, טען ב"כ המשיב, כי אין ללמוד גזירה שווה מהפסיקה הנ"ל לעניינו של המשיב, זאת מכיוון שהפסיקה הנ"ל עסקה במקרים שונים, הן בנסיבות העושה והן בנסיבות המעשה, לרבות בביצוע עבירות נלוות או חמורות יותר.

19. לפיכך, ביקש ב"כ המשיב להותיר את גזר הדין של בית משפט קמא על כנו ולדחות את הערעור.

דין והכרעה

20. אין צורך להכביר במילים באשר לחומרת העבירה של נהיגה בזמן פסילה ודי, לצורך המחשת חומרת העבירה הנ"ל, להביא את דבריו הבאים של בית המשפט העליון ברע"פ 3878/05 **יעקב בנגוזי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 26.05.2005):

"העבירה אותה עבר המבקש היא חמורה ויש לבטא את חומרתה בענישה מרתיעה. נהיגה בכבישי הארץ בזמן פסילת רשיון טומנת בחובה סיכונים רבים לבטחונם של נוסעים ברכב והולכי רגל. יתר על כן, ולא פחות מכך, היא משקפת התייחסות של ביזוי החוק וצווי בית המשפט. עניינו של המבקש חמור פי כמה, נוכח העובדה שנהיגתו במצב של פסילת רשיונו נעשתה בעת שהיה תלוי נגדו מאסר על תנאי של 12 חודשים בגין עבירה קודמת של נהיגה בזמן פסילת רשיון. בנסיבות אלה, אין צורך בחיזוק נוסף למסקנה המתבקשת כי מדובר בנאשם המזלזל זלזול עמוק בחוק, בצווי בית המשפט, ובחובתו הבסיסית לקיים את הכללים שהחברה קבעה להבטחת חייהם ושלומם של בני הציבור."

21. כך גם במקרה דנן נהג המשיב בזמן פסילה, בעוד עונש של מאסר על תנאי בר הפעלה בן חודשיים מרחף מעל צווארו, זאת תוך הבעת זלזול בשלטון החוק והמשפט במדינת ישראל ובד בבד תוך סיכון בטחון המשתמשים בדרך.

22. זאת ועוד, לחובת המשיב 22 הרשעות תעבורה קודמות, לרבות הרשעות בעבירות מהירות וכן הרשעה מיום 15.1.12 בעבירות שעיקרן נהיגה בקלות ראש, הפקרת נפגע לאחר גרימת תאונה והתנהגות הגורמת נזק, בגינה הושת על המשיב עונש המאסר על תנאי הנ"ל וכן הושתה עליו, כאמור, פסילה. דא עקא, שהמשיב, חודש בלבד, לאחר מתן גזר הדין, במסגרתו הוטלה עליו הפסילה, ביצע את העבירה שבפנינו, דבר הממחיש את זלזולו של המשיב בצווי בית המשפט.

23. בתסקיר שירות המבחן, שנערך ביום 29.9.14 הומלץ, אמנם, בדבר הארכת המאסר על תנאי, בצד הטלת צו מבחן למשך שנה וחצי על המשיב. מהתסקיר הנ"ל הננו למדים, כי המשיב מצליח להתחבר לחומרת מעשיו ולכישלונו ההתנהגותי ונכון להשתלב בהליך טיפולי לצורך שינוי

דפוסית התנהגותו, אף כי קיים אצל המשיב קושי בוויסות דחפיו. בהינתן האמור בתסקיר ונוכח היות המשיב בקשר רציף עם גורמים טיפוליים, קבע בית משפט קמא, כי קיים סיכוי של ממש לשיקומו של המשיב ולפיכך הקל, כאמור, בדינו.

24. לדידי, חומרת העבירה של נהיגה בזמן פסילה וכן עברו התעבורתי של המשיב מצדיקים את הטיית הכף לטובת אינטרס הציבור, באופן שיושת על המשיב בתיק זה עונש של מאסר בפועל. בחינת מדיניות הענישה הנהוגה בגין עבירות כגון דא, מלמדת, כי הושתו על נאשמים בעלי עבר תעבורתי, אשר הורשעו בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, עונשי מאסר בפועל, זאת כדלקמן:

· בעפ"ת (מחוזי חיפה) 19139-10-14 **ריהאם נ' מ"י** (13.11.14) הותרה ערכאת הערעור על כנו עונש של מאסר בפועל בן 4 חודשים בדרך של עבודות שירות, אשר הושת על המערער ש הורשעה בעבירות שעיקרן נהיגה בזמן פסילה. יצוין, כי לחובת המערער הנ"ל עמדו 5 הרשעות תעבורה קודמות.

· בעפ"ת (מחוזי חיפה) 17060-03-13 **יעקובוב נ' מ"י** (3.6.13) דובר במערער עליו הושתו בערכאה הדינית 6 חודשי מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות, תוך הפעלת מאסר על תנאי בן 4 חודשים בחופף, וכן פסילה בפועל לתקופה של 36 חודש, תוך הפעלת פסילה על תנאי לתקופה של 3 חודשים, בחופף, וכן קנס כספי. בערעור הנ"ל על חומרת העונש, שהופנה בעיקרו נגד עונש הפסילה בפועל, נדחה, תוך שערכאת הערעור ציינה כי חרף נסיבותיו האישיות הקשות של המערער, יש להותיר את הענישה שהושתה עליו על כנה, זאת בהינתן עברו התעבורתי המכביד.

· בעפ"ת (מחוזי חיפה) 44863-06-12 **נסאר נ' מ"י** (26.2.13) נדחה ערעור המערער עליו הושת בערכאה הדינית עונש של 3 חודשי מאסר בפועל, תוך הפעלת מאסר על תנאי בן 8 חודשים בחופף ובצד עונשים נילוויים.

25. נוכח הפסיקה הנ"ל ולאחר שעיינתי באסופת הפסיקה שהגישה המערער (מע/1), וכן לאחר ששקלתי את הערכים שנפגעו, כאמור לעיל, כתוצאה מביצוע העבירה של נהיגה בזמן פסילה ע"י המשיב, כמו גם את נסיבות ביצוע העבירה, הגעתי לכלל מסקנה כי מתחם העונש ההולם בנידון יידן נע בין עונש של מספר חודשי מאסר בפועל לבין עונש של שנת מאסר בפועל.

בנקודה זו יצוין, באשר לנסיבות ביצוע העבירה, כי אין בידי לקבל את טענת ב"כ המשיב, לפיה נאלץ המשיב לנהוג בזמן פסילה נוכח מצבה הנפשי של אשתו, אשר הצריך בעת הרלוונטית את הסעתה על ידי המשיב. יובהר, כי ברי שלרשות המשיב עמדו פתרונות חלופיים להסעת אשתו, כדוגמת הזמנת מונית או הסתייעות בגורם אחר, ולפיכך דין טענתו הנ"ל להידחות, כפי שקבע בנקודה זו גם בית משפט קמא ובצדק.

26. ערכאת הערעור אינה מתערבת באופן תדיר בענישה שהשיתה הערכאה הדינית, אלא אם כן קיים פער של ממש בין העונש שהושת לבין מדיניות הענישה הראויה, כפי שעולה מדבריו הבאים של עמוד 6

בית המשפט העליון, אשר נאמרו בע"פ 5794/14 מדינת ישראל נ. פנפילוב (פורסם בנבו, 27/1/15):

"אכן, התערבותה של ערכאת הערעור בעונש שהשיתה הערכאה הדיונית אינה נעשית כעניין שבשגרה, ולא כל שכן כאשר הערעור מוגש על-ידי המדינה. אולם, בהתקיים פער משמעותי בין העונש שהוטל לבין מדיניות הענישה הראויה יש מקום להתערבות כזו (ראו למשל: ע"פ 9097/05 מדינת ישראל נ' ורשילובסקי, [פורסם בנבו] פסקה 8 (3.7.2006); ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 11 (291.2009); ע"פ 4815/13 מדינת ישראל נ' אלעוקבי, [פורסם בנבו] פסקה 10 (1.1.2014))."

27. נוכח האמור לעיל, הרי שקיים במקרה דנן פער משמעותי בין העונש שהושת על המשיב ע"י בית משפט קמא, במסגרתו הוארך המאסר על תנאי, לבין מדיניות הענישה הראויה בגין עבירה של נהיגה בזמן פסילה, אשר בוצעה בנסיבות המקרה שבפנינו, כמפורט לעיל. לדידי, אין מנוס במקרה זה מהטלת עונש של מאסר בפועל, תוך הפעלת המאסר על תנאי. עם זאת, מן הראוי להתחשב בד בבד באמור בתסקיר שירות המבחן באשר לנכונותו של המשיב להשתלב באפיק טיפולי ובאשר לסיכויי שיקומו. ריצוי המאסר בפועל בדרך של עבודות שירות יוכל לאפשר למשיב למצות את ההליך הטיפולי, במסגרת זו המבחן שהושת עליו.

28. סיכומי של דבר, הריני לקבל את ערעור המדינה ולהורות בדבר ביטול הארכת המאסר על תנאי בגזר הדין ובדבר הטלת עונש של מאסר בפועל לתקופה של 4 חודשים על המשיב, תוך הפעלת המאסר על תנאי בן החודשיים, שהושת עליו בתיק 381-01-11 בבית המשפט לתעבורה בעכו, זאת במצטבר לתקופת המאסר בפועל הנ"ל.

המשיב ירצה מאסר בפועל לתקופה כוללת של 6 חודשים, זאת בדרך של עבודות שירות, עפ"י חו"ד הממונה על עבודות שירות, היינו ב"בית מירים" ברח' גורדוניה 7א חיפה.

המשיב יתייצב ביום 12.6.16 בשעה 8:00 לקליטה והצבה בתאריך תחילת ביצוע עבודות השירות, זאת ביחידת עבודות השירות (מחוז צפון) בשד' הציונות 14 בטבריה.

המשיב מוזהר בזה, לבקשת הממונה על עבודות שירות, כי מדובר בתנאי העסקה קפדניים וכי כל חריגה מתנאים אלו, יש בה כדי להפסיק את עבודות השירות ולהביא לריצוי יתרת העונש במאסר של ממש.

יתר רכיבי גזר הדין יישארו על כנם.

פסק הדין יומצא לממונה על עבודות שירות.

ניתן והודע היום ט"ו טבת תשע"ו, 27/12/2015 במעמד הנוכחים.

רונית בש , שופטת

הוקלד על ידי נורית איתח